

ТОШКЕНТ HAQIQATI

2023-yil
19-aprel
CHORSHANBA
№ 28 (13587)

1928-yil 11-dekabrda asos solingan

@haqiqatonline

Haqiqat online

haqiqatonline_

QR-kod

Бефарқ эмасман

ЭЛНИНГ ОВОЗИ – МАҚСАДЛАР ПАРВОЗИ

Конституция – халқнинг хоҳиш-истаги, манфаатларини ҳимоя қилувчи асосий ҳужжат. Шундай экан, янги таҳрирдаги Конституцияга киритилаётган ҳар бир норманинг амалдаги ижросини таъминлаш, барча давлат органлари, мансабдор шахслар фаолиятининг бош мақсадига айланиши лозим.

Конституциянинг олий юридик кучга эга экани норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар тизимида энг юқори ўринда туриши ҳамда бошқа ҳар қандай ҳуқуқий ҳужжатлардан устуңлигини аниқлатади. Бир сўз билан айтганда, мамлакатнинг ҳуқуқий пойдеворини кўрсатиб берадиган, юрт тараққиётини кафолатлайдиган Асосий қонундир.

Бош Қомуснинг олий юридик кучга эга эканининг муҳим бир хусусияти, Конституцияга ўзгартиш ва қўшимчалар кири-

тиш тартибининг ўзига хослигидир. Янги таҳрирдаги Конституциянинг 154-моддасига кўра, Ўзбекистон Республикаси Конституциясига ўзгартириш ва қўшимчалар тегишсинча Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутатлари ва Сенати аъзолари умумий сонининг камида учдан икки қисмидан иборат кўпчилиги томонидан қабул қилинган Конституциявий қонун ёки референдум йўли билан киритилиши белгилаб қўйилган.

2

Янги таҳрирдаги Конституциямизда давлат таълим ташкилотларида танлов асосида давлат ҳисобидан бепул олий маълумот олиш ҳуқуқининг назарда тутилиши Янги Ўзбекистонда ёшлар сиёсати устувор эканлигига зўр ишорадир. Бундан кўзланган асосий мақсад – иқтидорли ёшлар учун давлат гранти асосида бакалаврият ва магистратура босқичида таълим олиш орқали ҳаётда ўзларини тўлақонли намоян эйтиш имкониятини кенгайтиришидир.

Хусусан, Бош қомусимизнинг 51-моддасида фуқаролар давлат таълим ташкилотларида танлов асосида давлат ҳисобидан олий маълумот олишга ҳақлидиги олий таълим ташкилотлари қонунга мувофиқ академик эркинлик, ўз-ўзини бошқариш, тадқиқотлар ўтказиш ва ўқитиш эркинлиги ҳуқуқига эгаллиги белгилаб қўйилмоқда.

Мазкур конституциявий қонуннинг белгилиниши бу бо-

радаги ижобий йўналиш доимо сақлаб қолинишини, давлат олий таълим муассасаларида грант ўринлари йўқолмаслигини таъминлашга хизмат қилади.

Аҳамиятлиси, давлат ҳисобидан бепул таълим олиш кафолати ҳам фақат танлов асосида, кенг рақобат шароитларини яратган ҳолда муносиб номзодлар танлаб олиниши натижасида ёшларнинг ўз устида ишлаши, ҳаётда юқори марраларни эгаллашига олиб келади.

Бир она сифатида Конституциямиздаги бу ўзгаришлардан жуда мамнунман. Чунки унда фарзандларим ва набираларим келажаги белгиланмоқда. Мен Асосий қонунимиздаги ўзгаришларни қўллаб-қувватлайман. Шу сабабли ҳам 30 апрель кунги референдумда оиламиз билан фаол иштирок этамиз. Бошқаларни ҳам бефарқ бўлмасликка чақираман.

Ҳафиза НИЗОМОВА
Зангиота тумани

ОБОД МАҲАЛЛАЛАР ЖАМОЛИ одамлар турмуши, кайфиятида ҳам акс этмоқда

Президентимизнинг 2022 йил 25 октябрдаги “2022-2023 йилларда маҳаллалар инфратузилмасини янада яхшилаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги Қарори ижроси бўйича Янгийўл туманида амалга оширилаётган ишлар юзасидан туман ҳоқими Улуғбек Ялғашев иштирокида матбуот анжумани ўтказилди. Унда ҳудудда аҳолининг турмуш даражасини

янада яхшилаш, уларга қулай шароит яратиш борасида қилинаётган ишларга тўхталинди. Қайд этилганидек, тумандаги 49 та маҳалланинг инфраструктурасини ривожлантириш режалаштирилган. Унга кўра, жойларда 66 та лойиҳани бажариш учун етарли маблағ ажратилган бўлиб, маҳалла бинолари янгидан қурилади.

Тадбир иштирокчилари “Намуна” маҳалласи янги биносининг очилиш маросимида қатнаштиди. Бу ерда ишчи ходимлар учун барча шароитлар яратилган, зарур жиҳозлар ўрнатилган.

– Маҳалламизда 3 мингдан зиёд аҳоли истиқомат қилади, – дейди маҳалла раиси Мамажон Йўлдошов – Авваллари маҳалла идораси бўлмагани учун аҳоли билан мулоқот қилишда турли қийинчиликларга дуч келардик. Янги бинода ҳар бир ходим учун алоҳида хоналар бор. Бирор масалада келган одам билан бемалол суҳбатлашиб, муаммосига ечим топаемиз.

2

МАВСУМ БАРАКАЛИ БОШЛАНДИ

Вилоятимизда жорий йилги пилла мавсумига пухта тайёргарлик кўрилди. Жумладан, Пискент туманида бу мавсумда 2 минг 700 тути ипак курти парваришлаб, давлатга 157 тонна пилла хом ашёси топшириш режалаштирилган.

(Давоми 2-саҳифада)

Кун тасвири

ТОШКЕНТ тумани марказида «Юртимнинг мунаввар оқшомлари» гала-концерти ташкил этилди. Эстрада гуруҳлари ва ёш хонандалар қатнашган тадбирда мингга яқин ёшлар қамраб олинди.

ПИСКЕНТ туманидаги 39-мактаб ўқувчилари Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш муҳандислари институти миллий тадқиқот университети ўқитувчилари дарс ўтишди.

Узаро мулоқот чоғида мактаб ва университет ўртасида яқин ҳамкорлик ўрнатилди ҳамда қабул жараёнлари ҳақида ўқувчиларга батафсил маълумот берилди.

ОҚҚУРҒОН туманида 100 нафар нурунийлар учун кўҳна ва ҳамма навқирон Самарқанд шаҳрига саяҳат ташкил этилди.

Саяҳат давомида нурунийлар зиёратгоҳларда бўлиб, халқимизнинг маданий мероси ва диний қадриятлари билан яқиндан танишишди.

БЕКОбод туманидаги 6-мактабда «Она табиатни асраш – инсоний бурчимиз» мавзусида маънавий-маърифий тадбир бўлиб ўтди. Унда ўқувчи-ёшларнинг экологик билимини бойитиш, табиатни асраш маданиятини шакллантириш, атроф-муҳитни тоза сақлаш мазмунидаги саҳна кўринишлари намойиш этилди.

ОҲАНҒАРОН туманидаги “Ёшлар маркази”да вилоят Оила ва хотин-қизлар бошқармаси бошлиғи Зухра Миргазиева бошчилигида сайёр қабул ўтказилди.

Қабулда аёллар соғлигини тиклаш, моддий ёрдам ажратиш, ишга жойлаштириш, коммунал соҳа ва бошқа масалаларда муносабатлар бўлди. Улардан айримлари жойида ҳал этилди, қолганлари бўйича тегишли масъулларга кўрсатмалар берилди.

Тошкент вилояти
Транспорт бошқармаси
Ахборот хизмати

Қулайлик

ҚАТНОВ ҚАЙТА ТИКЛАНДИ

Кун кеча Паркент тумани «Қасногорск-Қизилтоғ» шаҳарчаси аҳолиси учун қатор йўналишларда автобус қатновлари йўлга қўйилди.

Бугунги кунда аҳолига қулай ва сифатли транспорт хизматлари кўрсатишни ташкил этиш, нафақат шаҳар ҳудудидаги йўналишларда балки олис қишлоқ ҳудудларини туман ва вилоят маркази билан боғловчи йўналишларда ҳам жамоат транспорти қатновини ташкил этиш масаласига алоҳида аҳамият қаратилмоқда.

Хусусан, «Қасногорск – Сўқоқ – Чанги – Паркент», «Қасногорск – Янгийўл – Тошкент» ҳамда «Қасногорск – Янгийўл – Нурафшон» шаҳрига қатнайди-ган, узоқ йиллар давомида тўх-

таб қолган автобус йўналишлари фаолияти қайта тикланди. Жумладан, вилоят Транспорт бошқармаси томонидан ВХ-405-сонли «Қизилтоғ қишлоғи – Паркент АШБ» шаҳар атрофи автобус

ли «Қизилтоғ қишлоғи – Нурафшон АШБ» шаҳар атрофи автобус йўналиши 1 та ҳаракат жадвали билан ташкил этилди.

Бу қатновларнинг йўлга қўйилиши натижасида юртдошларимиз учун туризм қишлоғи Қасногорск (Қизилтоғ)га Тошкент шаҳрининг Қўйлиқ мавзесидан, Нурафшон шаҳридан ҳамда Паркент тумани марказидан тўғридан-тўғри автобусларда етиб олиш имконияти яратилди.

ли «Қизилтоғ қишлоғи – Нурафшон АШБ» шаҳар атрофи автобус йўналиши 1 та ҳаракат жадвали билан ташкил этилди.

Бу қатновларнинг йўлга қўйилиши натижасида юртдошларимиз учун туризм қишлоғи Қасногорск (Қизилтоғ)га Тошкент шаҳрининг Қўйлиқ мавзесидан, Нурафшон шаҳридан ҳамда Паркент тумани марказидан тўғридан-тўғри автобусларда етиб олиш имконияти яратилди.

Тошкент вилояти
Транспорт бошқармаси
Ахборот хизмати

ЭЛНИНГ ОВОЗИ – МАҚСАДЛАР ПАРВОЗИ

Қолаверса, Ўзбекистон Республикаси "Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар тўғрисида"ги Қонуннинг 8-моддасига кўра, Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси олий юридик кучга эга ва Ўзбекистон Республикасининг бутун ҳудудда қўлланилиши белгилаб қўйилган. Мазкур нормага ўхшаш қондалар Бразилия, Украина, Молдова, Россия Федерацияси конституцияларида қайд қилинган.

Мамлакатимизда барча қабул қилинаётган қонунчилик ҳужжатларининг аниқлиги нормаларига мослигини аниқлайдиган, унга ҳуқуқий баҳо берадиган мустақил Конституциявий суд органи фаолият олиб боради. Алоҳида эътироф этиш керакки, охириги йилларда мазкур орган ўз фаолиятини ҳақиқий маънода янги мазмунда олиб бораётган. Бунинг исботи сифатида 2021 йилнинг апрель ойида "Ўзбекистон Республикасининг Конституциявий суди тўғрисида"ги

(Давоми. Бошланиши 1-саҳифада)

Конституциявий қонун қабул қилинди. Мазкур қонунда кўплаб конституциявий нормаларни ҳимояловчи механизмлар мустақамланганлигини алоҳида таъкидлаш лозим.

Мисол учун, Қонуннинг 73-моддасидаги Конституциявий суднинг қарорига кўра, Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига мувофиқ эмас деб топилган норматив-ҳуқуқий ҳужжат ёки унинг бир қисми ўзининг амал қилишини тугатади, қолаверса, Конституцияга мувофиқ эмас деб топилган норматив-ҳуқуқий ҳужжат асосида қарорлар қабул қилган давлат органлари уларни бир ой ичида қайтадан кўриб чиқиши керак бўлади. Ҳуқуқий нуқтаи назардан бу муҳим норма.

Тахлилий маълумотларга эътибор қаратадиган бўлсак, 2022 йилда Конституциявий суд томонидан жами 979 та норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг Ўзбекистон Республикаси Конституциясига мослиги ўрганиб чиқилган. Шундан, 59 та қонун, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 61 та

фармони, 218 та қарори, 12 та фармоиши, Қорақалпоғистон Республикасининг 11 та қонуни, Вазирлар Маъжмасининг 605 та қарори, Ўзбекистон Республикаси Бош прокурорининг 13 та буйруғи ўрганилиб, якунда тегишли хулосалар қабул қилинган.

Хулоса қилиб айтганда, ҳар бир фуқаро кундалик ҳаётида, ўз ҳақ-ҳуқуқларини амалга ошириш ва ҳимоялашда Бош қомусимиздан куч-қувват олиб ҳаракат қилиши, унга таяниши, шунингдек, Конституциямиз барча қонун ҳужжатларининг энг юқорисидан турувчи Асосий қонун эканини ҳаётида ҳис этишлари лозим.

Шерзод ЗУЛФИҚОРОВ,
Ўзбекистон Республикаси
Жамоат ҳавфсизлиги университети профессори

чекка ҳудудларда ҳам буй кўрсатаётгани аниқ ҳақиқат.

Янги таҳрирдаги Конституцияда аҳоли кафолатланган белул хизматлардан фойдаланиши мустақамлаб қўйилмоқда. Лойиҳада аҳоли саломатлигини асраш билан боғлиқ нормалар тўрт баробар кўпайтирилмоқда. Бу аҳоли соғлигини ишончли муҳофаза қилиш ҳамда оналар ва болалар ўлими, юқумли касалликлар тахдидини бартараф этишда муҳим аҳамиятга эга.

Ўзим шифокорман. Асосий қонунимизга киритилаётган ўзгаришлар халқимизни бугундан рози қилиш, эртанги кунга бўлган ишончини мустақамлашдек эзгу мақсадга хизмат қилишига ишонаман. Бу ижобий ўзгаришларга бекфарқ эмасман. Ва, албатта, референдумда Конституциямиз учун овоз бераман.

Гули ИКРОМОВА
Чирчиқ шаҳри

■ Нишондорларимиз

МАҲАЛЛА ФИДОЙИСИ

"Ёқутхон-Саид" фермер хўжалиги раҳбари Саидислом Саидуллаевни нафақат Ўёа туманида, балки вилоятда ҳам пахта ва галла етиштириш сирларини пухта ўзлаштирган тажрибали, илғор ва омилкор деҳқон сифатида яхши танишади.

Ўзининг ташаббускорлиги билан танилган фермер Маҳалла ходимлари кўни арафасида Юртбошимизнинг фармонига кўра "Меҳнат шўҳрати" ордени билан тақдирланди.

– Аслида "Бўстон" маҳалласида туғилганман, – дейди С. Саидалиев. – Оилавий шариоат сабабли 7 ёшимда туман марказида яшайдиган Ҳалима холамга фарзандликка беришган. Кўз олдимда болалик хотираларим сақланиб қолган. Раҳматли холам кўпроқ яхшилик қилишни, айниқса, киши яшайтган жойида ўзидан эзгу амаллар қолдириши лозимлигини кўп таъкидлар эдилар. Уларнинг насиҳатларини олиб кам бўлмадим.

"Ун қўлинг берганини чап қўлинг билмасин", дея фикрлайдиган Саидислом ака маҳалла учун қилган яхши амалларини очиклайи келмади. Бироқ касбимиздан келиб чиқиб, айрим маълумотларини билиб олдик. Утган йиллар давомида Саидислом ака 17 та кам таъминланган, ногиронлиги бўлган шахсларга моддий ёрдам берди. Шунингдек, ҳудуддаги 1- ва 27-умумтаълим мактабларини таъмирлашда жонбозлик кўрсатди. Унинг ташаббуси билан 2021 йилда маҳалла гузари қурилди. Гузарда "Янги ҳаёт" маҳалласи биноси, умумий овқатлаштириш, автомобилларга техник хизмат кўрсатиш ва ювиш шахобчалари ҳамда новвойхона очилиб, 8 нафар ёшнинг бандлиги таъминланди.

Саидислом ака бошқа ҳудудларда ҳам сартарошхона, пойабзал таъмирлаш, тикувчилик, озиқ-овқат дўкони, новвойхона ташкил этиб, 30 га яқин иш ўрни яратди. Шунингдек, фермернинг ташаббуси билан ҳар йили 2 та кам таъминланган оилага қорамол берилди.

– Саидислом ака маҳалламиз фидойиси, – дейди "Янги ҳаёт" маҳалласи раиси Тожиҳон Йўлчиева. – У киши байрамларда якка-ёлғиз, эҳтиёжманд оилаларга беминнат ёрдам қилади. Халқ депутатларини туман кенгаши депутати сифатида Навоий кўчасини таъмирлашда бош-қош бўлмоқда. Айни пайтда шағаллатириш ишлари олиб борилмоқда, тез фурсатда асфальтлаш режалаштирилган.

Юқорида айтганимиздек, С. Саидуллаевнинг фермер хўжалиги макташга аризулик. У раҳбарлик қилаётган кўп тармоқли хўжаликда бугун 54 нафар ёш иш билан банд. Хўжаликда сабзавот ва боғдорчилик маҳсулотлари етиштириш йилдан йилга кўпайиб, хорижга экспорт қилиш ҳажми янада кенгаймоқда.

Жамиятда ва оиласида эъзоз топган Саидислом ака турмуш ўртоғи Раҳимахон опа билан фарзандлари Саидилҳом, Саидҳожо, Саидмирзо ва Ёқутхонларни улғайтириб, элга қўшишди.

Нигора ЭРКИНБОЕВА
Нозим АБДУЛЛА
опаган сурат

Кутлов

КАМОЛОТ ЙЎЛИ

Тошкент вилояти Фавқуллода вазиятлар бошқармаси Чирчиқ шаҳар Ҳаёт фаолияти хавфсизлиги ўқув маркази бошлиғи Ҳусниддин Аглаевнинг меҳнат дафтарчасини кўздан кечирсангиз, салкам 52 йилдан зиёд Фавқуллода вазиятлар тизимида хизмат қилганига гувоҳ бўласиз. 1996 йилдан эса Ҳаёт фаолияти хавфсизлиги ўқув марказида фавқуллода вазиятлар содир бўлганда қандай ҳаракатланиш борасида сабоқ беради. Ҳусниддин ака фавқуллода вазиятлардан муҳофаза қилиш соҳасида тўплаган тажрибаларини тизимнинг ёш ходимларига ўргатиб келаётган устозлардан.

Ҳ.Аглаев тиришқоқлиги, талабчанлиги ва ташкилотчилиги билан шогирдлари ва ўқувчиларининг меҳрини қозонган. У фаолияти давомида соҳага оид кўп қўлланма ва эслатмаларга муаллифлик қилди. Дарс ва машгулотларда тингловчиларга атрофлича маълумот беришда интерфаол усуллардан фойдаланиши, янги педагогик технологияларни қўллаши эътирофга лойиқ. Унинг марказ фаолиятини ташкил этиш борасидаги иш тажрибаси нафақат вилоятда, балки республикадаги бошқа ўқув муассасалари орасида намунали ҳисобланади. Шу сабабдан ҳам тизимда хизмат қилаётган кўп қўлланма Ҳусниддин акани устоз деб билишади.

Ҳусниддин аканинг кўксини 1-даражали "Меҳнат фахрийси" унвони, Россия Федерацияси Фуқаро мудофааси фахрийси ҳамда "Аъло хизматлари учун" нишонлари беэаб турибди. Булар устознинг кўп йиллик самарали меҳнати, аҳоли орасида тарғибот-тушунтириш ишларини олиб боришдаги жонбозликлари махсулидир.

Шу кунларда, Ҳ.Аглаев 75 ёшни қарши олмақда. Шу муносабат билан кўни кеча Чирчиқ шаҳар Ҳаёт фаолияти хавфсизлиги ўқув марказида соҳа ходимлари иштирокида тадбир бўлиб ўтди.

Унда сўзга чиққан шогирдлари ярим асрдан кўпроқ вақт давомида соҳа "алифбо"сини ўргатиб келаётган устозларининг яхши хислатлари ҳақида гапириб, самимий кўтлашди. Уларга узоқ умр, мустақам соғлиқ тилашди.

Биз ҳам устозимизни муборакбод этамиз. Ёш авлодга тажриба ва билимингизни улашишда чарчаман, деймиз.

Хуршид АЛИБАЕВ,
вилоят ФВБ бошлиғи,
полковник

ОБОД МАҲАЛЛАЛАР ЖАМОЛИ одамлар турмуши, кайфиятида ҳам акс этмоқда

Мавлуда ая Топилова маҳалланинг кайвони онахонларидан. Улар ҳам барча нурунийлар қатори шу эзгу ишга бош қўшганларни дуо қилмоқдалар.

Шунингдек, тумanning "Қирсадоқ" маҳалласида ҳам ўзгаришлар катта. Кўни кеча 3,1 километр масофада ичимлик суви қувири тортилди. Айни пайтда 160 дан ортик хонадон илк бор ичимлик суви билан таъминланди.

Тез орада яна 220 дан зиёд хонадонга ичимлик суви қиради.

– Бу маҳаллага кўчиб келганимизга 20 йилдан ошди, – дейди Азиза Мирқосимова. – Узоқ йиллардан бери кўшни маҳалладан сув ташиб ичардик, ёки қудуқ сувидан фойдаланардик. Маҳалламизга ичимлик суви келганидан жуда хурсандимиз.

Бу каби саяё-ҳаракатлар тумanning 30 та маҳалласида амалга

ошириляпти. Жумладан, ички йўллари таъмирлаш бўйича 12 та маҳаллада ишлар 100 фоиз бажарилган. 8 та маҳаллада электр энергия таъминоти яхшиланади. Айни дамда "Нуробод" ва "Қовунчи" маҳаллаларида бетон таянч устунлар ўрнатиш якунланган.

Нигора УРОПОВА
Тошкент ҳақиқати/
Нозим АБДУЛЛА
опаган суратлар

МАВСУМ БАРАКАЛИ БОШЛАНДИ

Айни вақтда фермерлар ва касаначилар ўртасида ипак курти парваришлар учун контрактация шартномалари тузилмоқда.

– Қурт ривожланиб, оппоқ ва сифатли пилла ўрагунича бўлган даврда узлуқсиз озуқа етказиб бериш энг масъулиятли юмуш ҳисобланади, – дейди тажрибали пиллакор Санобар Жўраева. – Шу боис, тумандаги тут плантацияларини реконструкция қилиш, янги тутзорлар барпо этиш доимий эътибор марказида.

Йилнинг илк ҳосили учун ҳаракатни бошлаб юборган пиллакорларга меҳнатингиз самарали бўлсин, деймиз.

Тошкент вилояти ҳоқимлиги Ахборот хизмати

ИМОРАТ БАЛАНД, НАЗОРАТ ПАСТ

Кўни кеча ижтимоий тармоқларда Олмалиқ шаҳрининг Ислон Каримов номи маҳалласида қурилиш давом этаётган кўп қаватли бино "хўжақўрсин"га қуриляётгани, унда сифатсиз қурилиш материалларидан фойдаланиляётгани ҳақида видеохабарлар тарқалди. Мазкур ҳолат тегишли давлат идоралари томонидан ўрганилганда, чиндан ҳам қурилиш ишларида қатор камчиликларга йўл қўйилгани, уй-жой қуриш талабларига мутлақо амал қилинмагани аниқланди.

Инчунун, мазкур иншоотни қуриш чоғида эҳтимолий зилзила содир бўладиган ҳудудларда қурилишнинг меъёрий талабларига риоя қилинмаган. Яъни, тупроқ қатламнинг зичлиги бўйича лаборатория синовларининг хулосаси тўлиқ расмийлаштирилмаган ва монолит-бетон конструкцияларнинг мустақамлиги бўйича ҳам лаборатория хулосалари олинмаган. Шунингдек, қурилишнинг лойиҳа ва қурилиш меъёрлари талабларига мувофиқ амалга оширилгани бўйича ижро схемалари, ишлатилган қурилиш материалларининг сифатини тасдиқловчи ҳужжатлар тўлиқ расмийлаштирилмагани, қолаверса, объектда техника хавфсизлиги қондаларига умуман риоя этилмагани ўрганишларда маълум бўлди.

Республика қурилиш ва уй-жой коммунал хўжалиги вазир-

лиги Ахборот хизматининг маълум қилишича, ҳозирда объектда қурилиш ишлари вақтинча тўхтатилган ва ўз ишига лоқайдлик билан қараган пудратчи ташкилот раҳбарларига Ўзбекистон Республикаси Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг 99-моддаси ("Шаҳарсозлик тўғрисидаги қонунчиликни бузиш")га асосан жарима жазоси тайинланган.

Шу ўринда бизни таажжубга солган жиҳати, бутун бошли уй-жойни сифатсиз қурган, юзлаб хонадонлар, қанчадан-қанча одамларнинг ҳаётини хавф остида қолдираётганлар бор-йўғи жарима тўлаб қўтулиб кетаверишди, чоғи.

Агар дўпгани бошдан олиб, бироз таҳлил қилиб кўрсак, юқорида келтирилган қонунчилик ҳужжатларининг айни шу моддасида мазкур ҳолат учун бундан бошқа жазо чораси йўқлигини ҳам кўриш мумкин. Қаранг, Маъмурий

жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг 99-моддасида қурилиш ишларига лоқайдлик билан қараган, белгиланган меъёр талабларини бузган шахсларга, агар у оддий фуқаро бўлса – базавий ҳисоблаш миқдорининг беш бараваридан ўн бараваригача, мансабдор шахсларга – ўн бараваридан йигирма бараваригача жарима солиш амалиёти қўлланилади. Мабодо ҳуқуқбузарлик 1 йил ичида такроран содир этилса, бу миқдор ўттиз бараваргача ошиши мумкин.

Шу ўринда ҳақиқ тақлиф: агар сўнги вақтларда тез-тез содир бўлаётган ер силкинишлари ва бошқа офатлар бизни хушёрликка чорламаётган экан, айрим нафси ҳақалак отганларнинг виждони заррача қийналмаётган экан – бунинг учун, энг аввало, қонунчиликдаги жазо чораларини кескинлаштириш ва буни қўллаш амалиётини қатъийлаштириш лозим. Зеро, ҳар қандай иншоот "ҳай-баракатлик" билан эмас, одамларнинг "ҳай, баракалла" сўзи билан бунёд бўлмоғи керак.

Сухробжон САДИРОВ
Тошкент ҳақиқати/

ТЕМУР ва Жавоий

Буюклар ҳақида

8. БОЙҚАРО ИСКАНДАР ЭМАС!

Дунёда шох кўп ўтган-у, жаҳонгир – оз. Искандар Мақдуний жаҳонгирлар жаҳонгир эди. У ҳукми вожиб подшоҳ эди. Қаҳру ғазаби ҳам шунга яраша бўлган. Саройида мустабид шохларга хос зулмкорликлар ҳам жорий эди.

Бир куни энг яқин дўсти Клит бунга қарши чиқди. Шунда Искандар жаҳл устида Клитга найза санчиб, уни ўлдириб қўйди. Лекин ўзи ўша куни кечаси билан нолаю фиғон чекиб чиқдики, уни ҳеч ким юпата олмади...

Клит жуда ҳам донишманд одам эди. Унинг ўрнини босармикан деб Искандар яна икки донишмандни сарой хизматига олди. Шулардан бири кимсан Арастунинг жияни, унинг жонажон шогирди Каллисфен эди. У Искандарнинг котиби, фотиҳлик юришларидаги солномачи этиб тайинланди. Шох ва котиб устоз – Арасту кўлида бирга таълим олишган эди.

Искандар, Шарқ подшоҳларига ўхшаб, шохона базмлар уюштиришни хуш кўрарди. Базмлардан бирида Искандар дўсти Каллисфендан киндик қони тўкилган юрт – Мақдуния (Македония) ўлкасини шарафлаб, нутқ ирод қилишни сўради.

Каллисфен шундай зарифона лутф билан нутқ сўзладики, аҳли мажлис гулдурас қарсақлар билан олқишлагани етмагандай, гулчамбарларини ҳам нотикқа қараб иргита кетди.

Шунда Искандар нима қилди, дейсизми? У кутилмаганда Каллисфенга энди Мақдунияни ёмонлаб бир нутқ ирод қилишни буюрди. Амри подшоҳ – вожиб! Каллисфен ҳозиргина Мақдунияни қандай завқу шавқ билан кўкларга кўтарган бўлса, худди шундай жўшқинлиги сўзамоллик билан унга қора лой чаглай кетди.

(Охири. Бошланиши ўтган сонларда)

Ана шунда... Искандар солномачиси қиёфасида ашаддий душманни кўргандек бўлди. Ахир, Мақдуния Искандарни дунёга келтирган тупроқ-ку! Уни ёмонлашга йўл қўйиш мумкинми, ахир?!

Искандарнинг қаҳрини кўзгаган жиҳат яна шу эдики, Каллисфен базмдан чиқиб кета туриб, бир неча бор шохга тегадигандек қилиб, маълуму машҳур шоир Ҳомернинг "Илиада" асаридаги Искандар замонасида ҳаммага ёд бўлиб кетган бир сатрни такрор-такрор тилга олди:

Сендан ўлиги ортиқ Патрокол ҳам ўлди-ку...

Бу эса Искандарга, сендан кучли-кучли не-не саркардалар ҳам ўтиб кетди, сен ҳам, барибир, ўлимга маҳкумсан, дегандек иддао бўлиб туюлди.

Ана шунда... Арасту чин донишманд эди. Жияни ва шогирдининг қилмишидан хабар толган устоз: "Каллисфен – ажойиб нотик, лекин ўта нодон", – деди.

Албатта, бу гал Искандар Каллисфенга найза санчмади. Бирок...

Мақдуния ёшларининг Искандарга суиқасди баҳона бўлди-ю Каллисфен уларни ҳукмдорга қарши қайраганида "айбанди" ва охир-оқибат қатл этилди...

Шох, базм, қадаҳ, сухан... Бир-бирига чамбарчас боғлиқ тушуналлар. Алишер Навоий ўзбек шеърятда соқийнома жанрига асос бўлган шеърини, бежиз эмаски, "Соқий, тут қадаҳи шохона..." деб бошлайди. Шоир фикрлар занжирини шох ва шохлик масаласига боғлайди. Кейин шох ана шу қадаҳни ичиб, тағидида қуйқасини менга берса-ю, мен мастона ҳолда унга бир неча сўз арз этсам, деган фикрни баён қилади.

Навоийнинг замон шоҳи – Хусайн Бойқарога айтган сўзлари ҳам моҳиятан Каллисфеннинг сўзлари каби, у тилга олган "Илиада"даги мисрадан фарқ қилмади.

Алишер Навоий – гоят мутафаккир зот. У шохга айтган сўзларининг хатосини "мастоналик"ка йўяди. Ҳолбуки, Каллисфен каби у ҳам замонаси шохига фалакнинг бевафолиги, умр билан давлатга бақо йўқлигидан сўз очади:

Кўрки, ҳар шаҳқи, юруб олди жаҳон, Борча бордимиз қаро ерда ниҳон?

Ҳам Каюмарс ила Хушанг қани, Иккига тож ила авранг қани?!

Қани Жамшиду Фаридун, охир, Бирини кўйдиму гардун, охир?!

Не Каёнй бору, не – Сосоний, Не Скандар, доғи не – Ашконий!

Қолмади Рустам ила Сом доғи, Яздижурд ўттию Баҳром доғи.

Қани хонлар хони Чингизхон, Ўқдой қаники, эрди қоон?!

Каюмарсу Хушанг, Жамшиду Фаридун, Каёнйю Сосоний, Искандару Ашконий, Рустаму Сом, Яздижурду Баҳром, Чингизхону Ўқдойдек дунёни зир титратганлар ҳам ўтиб кетгани тилга олиндики, бас, Хусайн Бойқаронинг боболаридан бўлмиш Амир Темур Соҳибқирон бу қатордан тушиб қолмаса керак!

Лекин... Навоий Хусайн Мирзога шундай улуг бобосининг ҳам ўлиб кетганини айта олармикан?! Айтади: Қани Темур – шаҳи исломпаноҳ, – Ки, жаҳон олди, чекиб хайли сипоҳ?!

Жадду обо санга авлоди қани, Оға-уни санга аҳводи қани?!

Алишер Навоий Каллисфен эмас! У – доно. Унинг шаҳаншоҳига айтган сўзиде ҳеч қандай ғараз йўқ. Дўстона, хайрихоҳона насихат бор, холос. Муддао – ҳукмдорга на шоху на гадога бақо қиладиган бу ўтар дунёда Тангри ёдини унутмасликни, ҳаммаша адолатпешалик қилишни уқтириш:

Тенари ёдини унутма бир дам, Узни гаўридин оевтма бир дам.

Раҳматидин доғи бўлма новмид, Ғазабидин доғи ваҳм эт жовид.

Мулку кишвар элига дод айла, Адл ила иккисин обод айла.

"Соқийнома"нинг кейинги бир неча банди Хусайн Бойқаро Мирзонинг ўғиллари – шаҳзодаларга бағишланади. Навоий лутфлар қилади, уларни ўзларига, ҳукм сураётган мулкларига мос ифодалар билан таърифлайди. Шу тариха бу ҳукмдор улар кўнглига эзгулик уруғини сочади. Улар қалбиде отага меҳр хисларини кўзгайди. Гап айланиб, яна Хусайн Бойқарога муражаатга ўтилади: Англадиш шохлиғ аҳволини ҳам,

Кўрагон тахтию иқболини ҳам.

Кўрагон тахти эса Амир Темур тахти дегани. Бу тахт, чиндан ҳам, Хусайн Бойқаро даврида яна иқболга юз тутган эди. Бироқ зимдан ана шу иқболга пугур етаётган, теурийлар салтанатининг истиқболи кўринмаётганди. Буни Навоийдек зукко зот сезмаслиги мумкин эмас эди. "Соқийнома"нинг шаҳзодаларга муурожаат қилинган бандларида буни яққол кўрамиз. Шоир салтанату сулола шону шавқатини улуглаш воситасида теурий шаҳзодаларни ана шундай буюк наслу насабга муносиб бўлишга чорлайди.

"Ҳайрат ул-аброр"нинг 14-мақолати инсон ҳаётининг ўткинчилиги, қисқа умрни фисқу фасолд, мақру ҳийла билан ўтказишнинг нотўғрилиги, ўлимнинг барҳақлиги ҳамда молу дунёга ўч бўлмаслик ҳақида. Не-не шоху шаҳаншоҳлар бу оламни тарк этгани зўр бир таъсирчан сатрларда куйидега айтилади:

Даҳрда ул хайлки, шох эрдилар, Додгару мулкпаноҳ эрдилар,

Бирни қатл айламайин кўйдиму, Зору запил айламайин кўйдиму?!

Кўрки қаён борди Фаридуну Жам, Айражу Хушанг ила Заҳҳок ҳам!

Салму Манучеҳр ила Навзар қани, Бахману Дорову Скандар қани?!

Албатта, бу доврўги оламни тутган соҳиб тахтлар ичида Чингизхон билан Темур Кўрагон ҳам бор:

Қани жаҳон довари Чингизхон, Қани жаҳон хони Темур Кўрагон?!

Шоирнинг бу мулоҳазаларидан кейин айтдиған хулосаси ҳам тайин – дунёки бебақо, яъни ўткинчи экан, давлатингдан, бахту иқболингдан кўп ҳам шод бўлаверма, чарх сен туғул, не-не зўрларга ҳам вафо қилмади: Бираг вафо айламади чархи дун, Кимники чекти яна, қилди забун.

Давлату иқбол ила бўлма шод, Меҳрига ҳам айламагил эътимод.

Бу хулоса кишини оқар сувдек, ундан ҳам тез ўтиб бораётган умрига, хатти-ҳаракатига очик кўз билан боқишга ундайди. Дунёнинг ўта ўткинчилигини обдон англаган, дилдан ҳис этган одам эса ёмонликдан имкон қадар тийилади.

(Бадиа)

Мана, Алишер Навоий ижодини кўрдик. У замонаси шоҳи – Хусайн Мирзога улуг бобоси бўлмиш Амир Темурга тожу тахт вафо қилмагани, даҳри дун уни ҳам қаърига торгани ҳақида дангал айтади.

Бойқаро эса Искандар эмаски, бу ҳақ сўз учун шоир дўстини жазолаша...

9. ҚИЛИЧ ВА ҚАЛАМ

Қилич билан забт этилган ҳудудларнинг тақдир дафтарига абадийлик муҳри босилган эмас. Шунинг учун бўлса керакки, шоирлар қалам билан мулк олиш ишқиде ёнади. Қайси мамлакатни ҳукму фармонига киритмоқчи бўлса, Навоий ўша юртга лашқари шеър бўлган девонини юборган:

Не мулк ичраки бир фармон йибордим, Анинге забтига бир девон йибордим.

Бу девонким, тутти кишварни андоқ, – Ки девон тузмагай дафтарни андоқ. Қилич ва қалам...

Султони Соҳибқирон Амир Темур Турон юртини жаҳоннинг марказларидан бирига айлантирган эди. Шундай буюк туркий салтанатга яраша шундай буюк туркий адабиёт дунёга келмаганди. Алишер Навоий ана шу ҳаётий эҳтиёжнинг меваси янглиг туғилди. Темур ўзбеки жаҳон сиёсатининг юксак саҳнасига олиб чиққан бўлса, Навоий миллат маънавиятини ана шундай улуг поғонага кўтариб қўйди.

Навоий қаламида Темур қиличининг кучи бўлса не ажаб?!

Навоий қалами Темур қиличи билан йўнлган бўлса-чи?!

Султонмурод ОЛИМ, Ўзбекистонда хизмат курсатган маданият ходими

АЙТИ-ШЕЪР

Замонанинг зайлига кекса-ёш шайдо бўлди, Ажабповур қаём ичра ажиб тил пайдо бўлди.

Отарчи – суперстар,

чайқовчилар – бизнесмен,

Даллол – маклер дейилар, мен фарқини билмасман.

Қюар код хира десанг, елка қисар менежер, Қозоқча қилиб айтсам, менежеринг мени жер.

Ҳаммаёқни блогер, ботчик, бот босиб кетди, Инстаграм, Твиттер, гив, пин – код босиб кетди.

Футбол кўрсанг, голкипр тўсмайди, сейв қилади, Бир кўлида айфони селфини хайп қилади.

Лайсменлар офсайтни реактии белгилайди, Кембэк қилполмай вингер газонни тепкилайди.

Тик-токчилар вайини ноухау дейдилар, Узунқулоқ шов-шувени булар шоу дейдилар.

«Корзинка»нинг ёнида лаллайиб турар Эшбек, Смартфонига бўжон ташлаб бермабди кшбек.

Брокер унга қараб, терпила, бор кет дебди, Лўх, негатив қимагин, сургин, бўт маркет, дебди.

Кўча бўйлаб фаст-фуд-у Макдональдс бўлиб кетди, Чизбургер ва чилсага ситилар тўлиб кетди.

Чол SMS ёзган – хавотирни хўтиқдан, Кампир Телеграмда қалиш излар бутикдан.

Асли бечора шулар, ниманиям кўришган? Лав ҳистори қилмасдан уйда турмуш қуришган.

Замонанинг зайлига замондош шайдо бўлди, Онатилга беғона чулчитил шайдо бўлди.

Ота ўғлини сўжиб алжийсан тоқай, дейди, Тувери гапир, ўв, дейди, ўғил йес, окэй, дейди.

Креатив ёндашиб дардимни ёзиб қўйдим, Позитив руҳ ёйсин деб ФБга босиб қўйдим.

Лайк кўндириб, поделитесь лентага илиб олинг, Тайм-аут пайтида скриншот қилиб олинг.

Шоядки челенжларда номимиз бренд бўлгай, Фейсбукда айланиб, айти-шеър тренд бўлгай.

Иқбол МИРЗО, Ўзбекистон халқ шоири

Эғизак гаплар ёки шамол тегмаган ҲАНГОМА

(Давоми. Бошланиши ўтган сонларда)

Гап ҳамон турли найрангбозлик оҳанглирида, усуллариде одамларга таҳдид солади, дўқ қилиб кўрқитади, бақиради. Ҳар хил найранглар қилади. Масалан, учар гап, кўчар гап, кечар гап ҳам бор. Оғиздан чиқар-чиқмас учар гаплар ўз-ўзидан учиб бориб, қайси қулоққа, қайси кўндоққа кўнади, ҳеч ким билмайди. Учар гапларни учар одамлар гапирдилар...

Кўчар гаплар оғиздан-оғизга, қулоқдан-қулоққа кўчманчларидеи кўчиб юради, худди кўчма гаплар каби. Билиб қўйинг, баъзан битта, баъзан тўда-тўда, гуруҳ-гуруҳ бўлиб кўчадиган кўчар гаплар бор. Худди экинзорларни пай-хон қиладиган чигирткалар тўдасидеи.

Бир хил бўлмагур, енгил-елпи, беҳаё, пардасиз гапларни эшитиш билан дарҳол вез кечиш керак. Эшитган заҳоти ахлат қутига ташлаб юбориш зарур...

Гап ҳали-ҳануз йўлимизни, қадамларимизни пойлайди. Гапнинг олдида одамларнинг оғзида. Гапнинг олдида пичирлаб ҳам, имо-ишора қилиб ҳам бўлмайди.

***

Гапдан жуда-жуда эҳтиёт бўлинг! Гап ҳам камоннинг ўқиға ўхшаб шиддатли. Камондан бир учдими, ортга қайтмайди. Кимнидир яралайди, жароҳатлайди, кимнидир даволайди.

Бошқа бировни савалайди. Билиб қўйинг, бу дунёда энг оғир, энг даҳшатли ва энг мураккаб гап – гапирилмаган, жимгина "айтилган" гап бўлади. Бундай ҳолатга кўп дуч келамиз. Масалан, шундай одамлар борки кўп гапирмайди ёки гап билан "танбех" бермайди, фикрини очик айтмайди. Айтмайди-ю, гапириб ўрнига ўқрайиб, қовоқларини уюб, "ола қараш" қилади, лекин бир оғиз ҳам гапирмайди. Нима демоқчи, нима гап айтмоқчи эди, билмайсиз, билпол-майсиз. У айтмоқчи бўлган гапни тусмоллаб, ҳар куни бир ўйлаб, охири "унутасиз". Лекин ўша одамнинг айтмоқчи

бўлган гапни эшитолмай доғда қоласиз. Айтса, гапирса нима қиларди? Гапирмай, одамни адои тамом қилади. Ахир бир оғиз гапирса, ўлиб қолармиди? Ичидеги гапи ижғиб-бижғиб кетган бўлса керак-а?...

Соҳибқирон Амир Темур ҳам: "Тил – қиличдан ўткир" деганлар. Бу фикрни Маҳмуд Замаҳшарий ҳазратлари ҳам тасдиқлаган: "Кўпинча тил билан етказилган жароҳат қилич билан етказилган жароҳатдан оғирроқдир". Алломаларимиз бу дарднинг ҳам шиғоси борлигини баъшорат қил-

ганлар. Улар гап жароҳатига "фақат яхши сўз ва ширин тил унга малҳам ва роҳатдир", деганлар.

Кўряпсизки, ёмон, ёлғон ва жароҳат етказадиган оғир гапларнинг қалқони, даволоччи табиби – яхши сўз, ширин гаплиги ойдаи равшан. Халқимиз топиб айтганидек: "Яхши гап билан илон инидан чиқади". Воҳ, яхши гапдан айланай, унинг қудратини, зўрлигини, бир ўйлаб кўринг! Яхши гапнинг меҳри билан заҳарли илон инидан чиқади-ю, айрим одам боласи яхши гапни эшитгиси келмайди ё яхши гапга кирмайди. Аксинча, яхши гап айтсангиз, заҳарни сочади. Агар бу ҳолни илон кўрганида лол ва ҳайрон бўларди. Наҳотки, яхши гапни эшитганда илончалик бўлмасак... Наҳотки, тўғри ва рост гап айтишдан кўрқасак. Қачон айтмамиз рост гапни?... Қачон яхши гапнинг гадоси бўламиз?...

***

Яна бир гап. Ўзбекларда гап қулги ё аския билан янада хушрўй бўлади. Агар гапларимизга жиндай қочирим, жиндай кесатик, жиндай ҳазил аралашса, жозибаси ошади. Ўзбекнинг ёқимтой, беғараз, беминнат, очик қалб билан айтган ҳазилини чин ўзбек тушунади. Гапларингни бебаҳо ҳидидан, тенги йўқ жозибасидан гидирсиз ҳазилла-

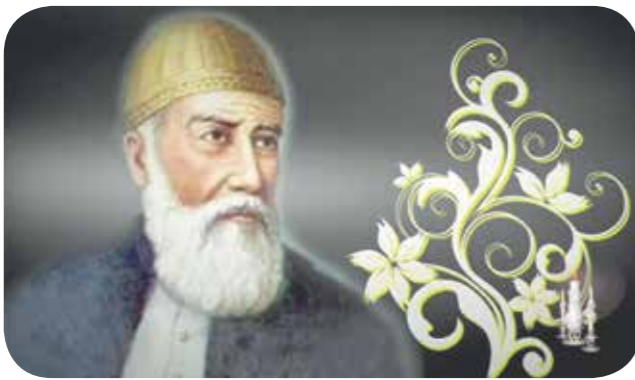

ридан, самимий қулгиларингдан айланай ўзбегим! Ўзбегим, доно ўзбегим... Айниқса, халқнинг тафаккури, билим, дунёқараш теран бўлса, доно гапнинг қадри баланд ва яна нуфузи юксалади. Ақл ва билим – доно гапни тез англайди. Баъзан афсуски, доно гапларга муҳтож бўлиб қолсан, қучоқ-қучоқ, пачоқ-пачоқ гаплар орасидан доносини изласан. Излаб хуноб гапга фарқ бўлмасан. Доно гапни эшитиш – ҳаммаша маънавий байрам...

Нима учун "қўшма гап" дейилади? Аввал роса қўшиб-қўшиб, андақ қўшиб-чатиб, сўнгра қўшилиб-қўшилиб, гуруҳ-гуруҳ, тўда-тўда, қўни-қўшни, овул-овул, маҳалла-маҳалла, қишлоқ-қишлоқ бўлиб айтилган гаплар йиғиндиси қўшма гапларга киради. Қўшма гапнинг эгаси ҳам, кесими ҳам бўлмайди. Қўшма гаплардан келиб чиққан қатта гаплар, уруш-жанжаллар, фисқу-фасодларни суриштириш жараёнида ким қанча гап қўшганини ва бу гапларнинг қанчаси рости, қанчаси ёлғонлигини қонуний аниқлаш жараёнида, ҳатто, энг ўткир ва тажрибали ҳуқуқшунослар ҳам аниқ ва тўғри жавоб беролмайди. Қўшма гапдан ҳақиқат излаб бўлмайди.

Гаплар орасида энг хавфлиси қўшма гап. Иложи борида, қўшма гапга яқин ҳам келмаслик ва қўшилмаслик керак. Бу учун қўшимча сабр ва ирода керак. Ҳадеб қўшилаверсанг, бўлар-бўлмасга тумшуғингни тикаверсанг, охир-оқибат қўшмачи, деган ном олишинг ҳеч гап эмас. Қўшмачи ҳам чидаса бўлар, фақат қўшма гап билан қўшмадор бўлишдан худо асрасин!

Ашурали ЖўРАЕВ (Давоми бор)

Халқимизнинг атоқли шоири Эркин Воҳидов ёшлигидан Фузулий ижодига ошно бўлган. Ота-онасидан эрта айрилиб, тоғасининг қўлида вояга етган шоир ўзининг "Таржимаи ҳоли"да шундай эслайди: "Тошкентда кечган болалик ва ўсмирлик йилларимдан қолган энг ёрқин эсдаликлар Островский номли пионерлар саройидаги шоир Ғайратий тўғараги ва тоғамнинг хонадониди бўлиб турадиган адабий суҳбатлар билан боғлиқ. Тоғам касби ҳуқуқшунос бўлса ҳам адабиёт ва санъатга қизиққан, шеърятни нозик тушунадиган киши эди. Уйимиз-

Биллур бисотидан

га шоир Чустий, хонандалар ака-ука Шожалиповлар, Маъруфхўжа Баҳодиров, кенг билим эгаси бўлган олим, таржимон Алихон Соғуний тез-тез келиб туришар эди. Шеърятга қизиқишимни сезган тоғам бу суҳбатлардан мени ҳам баҳраманд қиларди. Улар Ҳофиз, Навоий, Бедил, Фузулий байтларини таҳлил қилиб, ҳар бирлари ўзларича талқин бериб ўтиришарди. Бу суҳбатлар ичкиликсиз, фақат шеър ва кўшиқ кайфи билан, аския завқи билан музайян бўларди. Афсуски, бундай даврлар энди қамайиб, йўқолиб бормоқда..."

Мазкур адабий суҳбатларнинг навбатдагиларидан бирида Фузулий қаламига мансуб байтнинг шарҳи билан боғлиқ бир қизиқ воқеани адабиётшунос Раҳматилла Иноғомов "Шоирлик қисмати" номли китобида қайд этади:

Шарҳ шеърятти сиру синоатини ўрганиш, мағзини чақишда Эркинлар уйда бўладиган фозил кишиларнинг улфатчилиги, дилтортар суҳбатлари ҳам муҳим омиллардан биридир. Бу тўғрида Эркиннинг ўзи шундай ҳикоя қилади: «Эсимда бор, тоғамнинг улфатларига чой ташиб, хизмат қилиб юриб уларнинг шунақа ажайиб суҳбатларидан кўп баҳраманд бўлганман. Алихонтўра Соғуний, Чустий, Маъруфхўжа Баҳодиров, ака-ука Шожалиповлар қатнашадиган бу улфатчилик Навоий, Фузулий, Оғаҳий, Машраб шеърларини талқин ва таҳлил қилиш билан ўтарди. Мен бу даврага ўзим мағзини чақолмаган байтларни тайёрлаб қўярдим, кўпчилик бўлиб улар бу байтларни шарҳ қилишар эди.

Фузулий девонида бир байт бор: Баниким ғамларим вордир, бийирин устина кўйсане, Чикар кофир жаҳаннамдин, кулиб аҳли азоб ўйнар.

Мазмуни бундай: менинг шундай ғамларим борки, уларни туянинг устига қўйсанг, кофир жаҳаннамдан чиқади, азоб чекканлар кулади, ўйнайди...

Ажабо дейман, ғамни туянинг устига қўйиб нимаси-ю, кофирнинг жаҳаннамдан чиқиши нимаси? Буларнинг қандай алоқаси бор? Хаттотнинг хатосиммикан? Ундай десам ҳамма девонларда шундай ёзилган.

Байтни ўқиб берганимда уни ҳеч ким шарҳ қилолмади. Мажлис тўрида Алихонтўра Соғуний улфатларини имтиҳон қилгандай жилмайиб ўтирдилар. Ниҳоят у киши, қани бир қўлни очинг-

лар, деб Фузулий ҳақиқага узун дуо ўқиб, сўнг байтни шарҳ қилиб бердилар. Пайғамбаримиз (с.а.в.) айтмишларки, кофир абадул абад жаҳаннамда бўлади. Туя игнанинг тешигидан ўтса, кофир дўзахдан чиқади, яъни ҳеч қачон чиқмайди. Фузулий байти мазкур ҳадисга ишора бўлиб, шундай англашилади: "Менинг шундай ғамларим борки, улар туянинг устига ортилса, туя игдек озиб кетади ва игнанинг тешигидан ўтадиган ҳолга келадиган кофир жаҳаннамдан чиқади".

оширадиган унсурлардан бири – Эркин Воҳидов Фузулий байтларидан, хусусан, "Изҳор эт", "Тутмишлар", "Уландан сўр" радиопи 3 та ғазали ва "Давлатли султони" номли 1 та мураббаъсидан иқтибослар келтиради.

Мисол учун: "Муқаввас қолларингким, ўсма бирла ранг тутмишлар, Қиличлардирки қонлар тўкмак ила занг тутмишлар.

"80-йилларнинг охирида Югославияда бир неча кун мобайнида жаҳон шоирларининг шеърят байрами бўлади. Мазкур улкан анжуманда Ўзбекистондан Эркин Воҳидов, шунингдек, таржиманунос Ғайбулла Саломов (Ғайбулла ас-Салом)лар иштирок этишди. Ғайбулла Саломовнинг гувоҳлик беришича, гапдан гап чиқиб Эркин Воҳидов билан бир турк шоири ўртасида Фузулийнинг қайси

ТУЯНИ ИГНАДАН ЎТКАЗГАН ШОИР

ФУЗУЛИЙ АСЛИДА ЎЗБЕК БЎЛГАН(МИ?)

Эркин Воҳидов 1962 йилда адабиёт декадаси доирасида Ўзбекистон номидан таниқли ижодкорлар қатори Кавказга борган. У ердан олган таассуротлари сабаб "Кавказ шеърлари" туркумини яратган. Мазкур туркумдан "Елкан", "Арабат чўққисига", "Азгануш", "Айрилиш", "Хайрлашув" ва "Фузулий хайкали қошида" деган шеърлари ўрин олган.

Шоир "Фузулий хайкали қошида" номли шеърда Фузулий даҳосига бўлган муҳаббатини ниҳоятда самимият ва назокат билан ифода қилади. Шеърнинг бадиий қийматини янада

Саҳар булбуллар афғони дағил беҳуда гулшанда, Фузулий нолаи дилсўзина оҳанг тутмишлар", – деган байтга:

"Ғазал ҳам бўлурми мунча дилрабо, Бунчалар серишва, бунчалар серноз", – деб муносабат билдирган шоир:

"Менинг шоирлигим ёлғондир, аммо Фузулий шеърига ошиқлигим рост", – дея Фузулий ижодига бўлган чексиз меҳрини авжига кўтариб таърифлайди.

Зеро, шоирнинг ашаддий фузулийхонлиги аяна бир ҳаётий воқеа оидинлик кариотса не ажаб:

Э. НОРБЕКОВ тайёрлади

СПОРТ янгилклари

"МЕТАЛЛУРГ" – ОКМК 2:0

Футбол бўйича Ўзбекистон Суперлигасининг 6-тур учрашувлари якунланди. Ушбу турда "вилюят дерби"сида Бекободнинг "Металлург" клуби ўз майдонида Олмаликнинг ОКМК жамоасини қабул қилди. Қизгин курашларга бой ўтган баҳсда бекободликлар 2:0 ҳисобида ғалаба қозонишди. Майдон эгалари сафида голларга Иброҳим Ибрагимов ҳамда Шаҳзод Неъматжонов муаллифлик қилди. Уйиннинг 22-дақиқасида ОКМК сардори Санжар Турсунов қизил карточка олиб майдонни тарк этганини алоҳида таъкидлаш жоиз.

Бу ғалабадан сўнг "Металлург" ҳисобидаги очколар сонини 7 гага етказиб, турнир жаҳвалининг 9-поғонасига кўтарилган бўлса, олмаликликлар аксинча 6-поғонага "шўнғишди". Улар навбатдаги турда 22 апрель куни "Пахтакор" клубига қарши майдонга чиқишди. Бекободликларнинг навбатдаги

рақиби эса "Андижон" жамоаси бўлади. Мазкур ўйин 24 апрель куни Андижондаги "Бобур арена"да бўлиб ўтиши режалаштирилган.

ИҚБОЛИ БАЛАНД ИҚБОЛЖОН

Профессионал боксчимиз Иқболжон Холдоров Мексикада ташкил этилган бокс оқшомида рингга кўтарилди.

Унга мезбон боксчи Элеазар Валенсуэла рақиблик қилди. Холдоров илк раунддаёқ рақибини кучли зарбалар серияси билан "сийлади". Яхшигина зарба олган Валенсуэла мағлубиятини тан олди. Натижада рефери

жанг якунланганини эълон қилди. Шу тариқа, Иқболжон проф рингга ўтказган бешинчи жангида ҳам ғалаба қозонди (тўрттасида рақибларини нокаут қилган).

ТАХМИНА – КЎПКУРАШ СОВРИНДОРИ

Тошкент шаҳри мезбонлик қилган бадиий гимнастика бўйича Жаҳон кубогининг учинчи босқичи якунига етди. Унда дунёнинг кучли гимнастикачилари қаторида вакилларимиз ҳам ғолиблик учун беллашди.

Мусобақанинг сўнги кунидида Ўзбекистон терма жамоаси 2 та бронза медалини кўлга киритди. Ҳамюртимиз Тахмина Икромова ҳалқадаги машқда шоҳсуланинг учинчи поғонасидан жой олган бўлса, беш ҳалқа билан чиқишнинг жамоавий баҳсларида бронза медалига лойиқ топилди. Шу тариқа, терма жамоа аъзолари турнирни 1 та кумуш ҳамда 3 та бронза медал билан якунлашди. Кумуш медал ҳам яқалик беллашувларида Тахмина томонидан кўлга киритилган эди.

ТЕРМА ЖАМОА АЪЗОЛАРИ МАЪЛУМ БЎЛДИ

Жорий йилнинг 3-13 май кунлари Жанубий Кореянинг Жинжу шаҳрида оғир атлетика бўйича катталар ўртасидаги Осиё чемпионати бўлиб ўтди.

Ўзбекистон оғир атлетика федерацияси мазкур мусобақада иштирок этадиган терма жамоа таркибини эълон қилди. Ушбу китъа биринчилиги Париж-2024 Олимпиадаси учун саралаш мусобақаларидан бири

ҳисобланади. Ўзбекистон жамоаси Осиё чемпионатида Олимпиада чемпионолари Руслан Нуриддинов, Акбар Жўраев, жаҳон чемпионолари Достон Ёқубов, Турсуноӣ Жабборова каби етакчилар билан иштирок этади.

Сухробжон САДИРОВ Тошкент ҳақиқати/ тайёрлади

Рамазон ҳикмати

Оиша розияллоху анҳодан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоху алайҳи васаллам у кишига:

«Жаброил сенга салом айтди», дедилар.

«Ва алайҳиссалому ва раҳматуллоҳи», деди».

Шарҳ: Биров бошқасига учинчи шахс орқали салом юборса, воситачи бу ишни ўз зиммасига олса, омонатга ўхшаб қолади.

Ўзига биров орқали юборилган саломни эшитган одам, албатта, алик олиши кераклигини ушбу ривоятдан билиб оламин.

Абдурахмон ибн шиблдан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоху алайҳи васалламнинг шундай деяётганларини эшитдим:

«Уловдаги пиёдага салом берсин, пиёда ўтирганга салом берсин, озчилик кўпчиликка салом берсин. Ким саломга алик олса, ўзига фойда. Ким алик олмаса, унга ҳеч нарса йўқ».

Шарҳ: Бу ҳадиси шарифда одоб бўйича

ким кимга аввал салом бериши ҳақида сўз кетмоқда. Демак, маркаб (улов)га миниб олган одам пиёда кетаётган одамга салом бериши керак экан. Тик юриб кетаётган одам ўтирган одамга салом бермоғи лозим. Озчилик кўпчиликка салом бермоғи керак.

Жобирдан ривоят қилинади:

«Киши ўз фарзандининг олдида киришда ҳам, онасининг олдида киришда ҳам, – онаси қариб, кампир бўлиб қолган бўлса ҳам, – изн сўрайди. Худди шунингдек, ака-укасининг, опа-синглисининг ва отасининг олдида киришда ҳам изн сўрайди».

Шарҳ: Бу ривоятдан бир уйда яшайдиган энг яқин маҳрамларнинг олдида кириш учун ҳам изн сўраш шартлигини тушуниб оламиз.

"Одоблар хазинаси" китобидан

Зарар кўрмай, фойда қайда?!

Ҳаётнинг қонуни шундаки, ҳар нарса – бир нарса ҳисобига бўлади. Масалан, хамир туртиришсиз хамир қилиб бўлмайди, томизгисиз қатиқ ивмайди. Хуллас, киримга эришмоқ учун бир оз чиқим қилишга, фойдага эришмоқ учун бир оз зарар кўришга тўғри келади. Мазкур мақол билан "Ҳамонки бир нарсага эришмоқчи бўлган экансан, бу мақсад йўлида кўриладиган озгина зарардан қийинчиликдан сўчима, мард бул,

дадил ҳаракат қил, кўзлаган мақсаднинг учун керак бўлса маблағингни, кучингни, вақтингни ва ҳ.к. аяма", деган маънода насихат қиладилар. "Зарурат тушса, зар тўкилади", деган мақол ҳам шу маънода қўлланади.

Заргар ишини мискар ўнғай санайди

Баъзи кишилар ўз касбларини оғир деб, бировларга ҳасрат қилиб, айни замонда ўз кўнгилларида фахрланган, мақтанган, к-

рилан бўлиб юрадилар, бошқаларнинг касб-ҳунарини (гарчи у қийинроқ бўлса ҳам) осон фахрлаб, манг урадилар, менсимайдилар.

Ш. ШОМАҚСУДОВ, "Ҳикматнома"

TOSHKENT HAQIQATI TASHKENTSKAYA PRAVDA Muassis: TOSHKENT VILOYATI HOKIMLIGI

"Toshkent haqiqati" va "Tashkentskaya pravda" gazetalarini tahrir hay'ati:

Zoyir MIRZAYEV (tahrir hay'ati raisi)

Umrat MIRZAQULOV

Hotamjon SAYDAHMEDOV

G'afurjon MUHAMEDOV

Shavkatjon RAHIMOV

Tohir ARIPOV

Ravshan RAIMOV

Mahmud TOIR

Uskenboy ATEMOV

Abdulla XURSANOV

Mahmudjon BOLTABOYEV

Olimjon BEGALIYEV

Zarifa ERALIYEVA

Sergey MUTIN

Bosh muharrir: G'ayrat SHERALIYEV

Qabulxonasi: (71) 233-64-95

Bosh muharrir o'rinbosari: (71) 233-70-10

Mas'ul kotib: (71) 233-90-82

Bo'lim muharrirlari: (71) 233-38-23, (71) 233-48-08

E'lonlar va hisob-kitob bo'limi: (71) 233-54-10

e-mail: toshkenthqiqati@uamail.uz

Navbatchi muharrir: Kumush EGAMBERDIYEVA

Mas'ul kotib: Alloma AZIZOVA

Navbatchi: Javlon HALILOV

Bosishga topshirish vaqti - 21.00.

Bosishga topshirildi - 22.00

Nashr ko'rsatkichi - 205.

Buyurtma G-431.

7 994 nusxada chop etildi.

Hajmi - 2 ta boq. Ofset usulida bosildi.

Qog'oz bichimi A-2.

Bahosi kelishilgan narxda.

Toshkent viloyati Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar boshqarmasida

2011-yil 12-yanvarda

03-001 raqami bilan ro'yxatga olingan.

Manzilibiz: 11500, Nurafshon shahri, Toshkent yo'li ko'chasi, 90.

Toshkent shahridagi ofsimiz: 100000,

Matbuotchilar ko'chasi, 32.

ISSN 2010-9318.

Gazeta «Toshkent haqiqati» tahririyati kompyuter markazida terildi va Tohir Mahmudxo'jayev tomonidan sahifalandi.

Haftaning chorshanba va shanba kunlari chiqadi.

«SHARQ» nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosmaxonasida bosildi.

Korxonani manzili: Toshkent shahri, Buyuk Turon ko'chasi, 41-uy.